

Metodbilaga till Ung Röst

mars 2022

Genomförd av Enkätfabriken

ENKÄTFABRIKEN

1. Omfattning

1.1. Bakgrund

Ung röst är Rädda Barnens undersökning för att lyssna in hur barn och unga i hela Sverige upplever att deras rättigheter respekteras och tillgodoses i vardagen. Enkätfabriken har på uppdrag av Rädda Barnen genomfört enkätundersökningen Ung röst bland barn och unga i åldersgrupperna 12, 14 och 16 år i hela Sverige. Totalt har 7 939 barn i åldrarna 12, 14 och 16 år svarat på frågorna i enkäten. Undersökningen genomfördes 26/10 2021 – 7/1 2022. Som ett komplement till metodavsnittet i rapporten beskrivs här mer i detalj metoden bakom undersökningen.

1.2. Population och urval

Populationen, det vill säga de objekt om vilka undersökningen ämnar dra slutsatser, utgjordes av samtliga personer födda mellan 2004-10-14 till och med 2005-10-13, under 2007 eller 2009 och som vid tiden för undersökningen var folkbokförda i Sverige. Dessa ska representera barn 12, 14 och 16 år. Att urvalet skiljde sig för äldsta gruppen berodde på att barnen var tvungna att ha hunnit fylla 16 år för att kunna dras i urvalet utan att få vårdnadshavares uppgifter.

För att kunna dra ett urval från populationen skapades en urvalsram som avgränsade, identifierade och möjliggjorde koppling till objekten i populationen. Urvalsramen i undersökningen skapades med hjälp av Statens personadressregister.

Från urvalsramen drogs i oktober 2021 ett stratifierat slumpmässigt urval om totalt 27 892 personer. Totalt skapades 267 stratum och inom dessa drogs ett slumpmässigt urval. Urvalen baserades på 89 geografiska områden. Varje geografiskt område delades sedan upp i 3 ytterligare områden delat på ålder.

Områden var Avesta, Borlänge, Säter, Gagnef, Borås, Fagersta, Norberg, Skinnskatteberg, Falkenberg, Falköping, Falun, Gislaved, Göteborg, Hallsberg, Halmstad, Hylte, Laholm, Haparanda, Huddinge, Karlshamn, Klippan, Perstorp, Knivsta, Kristianstad, Östra Göinge, Bromölla, Osby, Hässleholm, Krokoms, Åre, Kungsbacka, Köping, Arboga, Kungsör, Lerum, Ljusdal, Luleå, Lund, Lycksele, Malmö, Malung-Sälén, Mora, Orsa, Älvdalen, Sigtuna, Solna, Sundbyberg, Stockholm, Strömsund, Söderhamn, Sölvesborg, Uppsala, Varberg, Vätlanda, Västerås, Sala, Hallstahammar, Surahammar, Ystad, Ängelholm, Båstad, Örkelljunga, Örebro, Östersund, Bräcke, Härjedalen, Berg, Gotland, Övertorneå samt samtliga 20 län (Gotland med som kommun).

Storleken på stratum har dragits utifrån att få en så låg felmarginal som möjligt för samtliga kommuner och län där Rädda Barnen velat göra skattningar. Urvalet har därför fördelats utifrån principen om en minimerad felmarginal. I vissa mindre kommuner är det ett totalurval medan de i de större är en mindre andel som valts ut. Se bilaga för stratum.

2. *Datainsamling*

2.1. Utskick

Insamlingen genomfördes genom fyra olika steg. Steg 1 var.

Typ	Datum
Första inbjudan: pappersenkät skickas postalt	26.10.2021
Påminnelse 1: vykort skickas postalt	24.11.2021
Påminnelse 2: sms-påminnelse	15.12.2021
Påminnelse 3: sms-påminnelse	27.12.2021
Påminnelse 4: pappersenkät skickas ut postalt	29.12.2021
Påminnelse 5: brevpåminnelse till de kommuner med extra låg svarsfrekvens, postalt	25.01.2022
Påminnelse 6: sista sms-påminnelse skickas ut	02.02.2022

2.2. Webbenkät respektive pappersenkät

Respondenterna hade två olika alternativ kring att besvara enkäten. Antingen så postade de den ifyllda enkäten i det medföljande svarskuvertet eller så besvarade frågorna online. För att svara på frågorna online användes en personlig kod som var utskrivet på följebrevet, en QR-kod eller en länk i SMS. Totalt valde 50 % att svara via webben och 50 % via pappersenkät. Andelen som svarat via webben hänger samman med ålder. Flest är det bland 16-åringarna som svarat via webben medan 12-åringarna svarat via papper i större utsträckning.

2.3. Rensning av partiellt bortfall

För att undvika för stora skevheter vid resultatanalys av viktad data har svar medför hög partiellt bortfall rensats bort. Gränsen har dragits vid att första 5 frågorna ha besvarats. Totalt har 87 svar rensats med denna gränsdragning.

2.4. Databas och bakgrundsvariabler

Databasen är skapad genom en sammanslagning av databas från webbenkät och databas från pappersenkät. Utöver svaren har det skett en påkoppling av ett antal variabler. Dessa visas i tabellen nedan

Variabel	Beskrivning	Källa
Födelseår	Födelseår för varje respondent. Den äldsta gruppen 16 åringar har födelseår 2015.	SPAR
Kommun	Kommunkod	SPAR
Län	Länskod	SPAR
DESO-kod	DeSO delar in Sverige i 5 984 områden som vid starten har mellan 700 och 2 700 invånare. Indelningen tar hänsyn till de geografiska förutsättningarna så att gränserna, i möjligaste mån, följer exempelvis gator, vattendrag och järnvägar. Viktiga byggstenar som använts för att skapa DeSO ärtätorter och valdistrikt.	Geokodning av adresser och SCB
Tätort	Den femte positionen i DESO är en bokstav: A, B eller C, som grupperar DeSO i tre olika kategorier. Ett DeSO i kategori A ligger till största delen utanför större befolkningskoncentrationer eller tätorter. DeSO i kategori B ligger till största delen i en befolkningskoncentration eller tätort, men inte i kommunens centralort.	DESO
Socioekonomiska områdestyper	Beskriver det socioekonomiska förutsättningarna i det DESO-område respondenten bor. Data är hämtad från Delmos och variabeln som användes för att bygga områdestyperna är "Andel hemmaboende barn 0-17 år i familjer med låg inkomststandard". Denna har sedan likt i delmos områdesindelning delats upp i 5 grupper baserat på standardavvikelsen där ytterlighetsgrupperna är 2 standardavvikelser från medel. Våra grupper skiljer sig dock från Delmos på så sätt att vara enbart baseras på låg inkomststandard medan Delmos innehåller fler variabler. Områdestyper 1. Områden med stora socioekonomiska utmaningar = områden med > 25% med låg standard 2. Områden med socioekonomiska utmaningar = områden med 16,5-25% med låg standard 3. Socioekonomiskt blandade områden = områden med 4-16,5% med låg standard 4. Områden med goda ekonomiska förutsättningar = områden med 0,1-4,16% med låg standard 5. Områden med mycket goda ekonomiska förutsättningar = områden med 0% med låg standard	Delmos

3. *Statistikens säkerhet*

3.1. Tillförlitlighet

I stort sett all form av statistik kommer med någon form av osäkerhet. Målet i det här fallet är att mäta ett antal faktorer i en population genom att tillfråga ett urval från populationen. I detta kapitel beskrivs tillförlitligheten i undersökningen och vilka faktorer som främst påverkar den. De källor som bedöms ha störst påverkan på tillförlitligheten är urval, mättningsfel och bortfall. Urvalet är i undersökningen mycket stort och bedöms därför inte vara en stor risk för tillförlitligheten när hela populationen studeras. Mättningsfel, delvis i form av att frågorna och att svarsalternativen uppfattas felaktigt, är svåra att bedöma utan ytterligare studier av frågorna i undersökningen.

Den största risken vad gäller tillförlitlighet är bortfallet.

3.2. Osäkerhetskällor

De osäkerhetskällor som bedöms kunna riskera tillförlitligheten i undersökningen är urval, mätning, ramtäckning, bortfall och bearbetning. De olika osäkerhetskällorna diskuteras nedan.

3.3. Urval

Urvalsfel uppkommer på grund av att endast ett urval av populationen undersöks. Urvalsfel uppkommer när det uppmätta värdet skiljer sig från det faktiska värdet. Felet inträffar som en följd av att inte samtliga personer i populationen tillfrågas. Justörre urvalet är, desto mindre är risken för urvalsfel. I den aktuella undersökningen är urvalet 27 892, vilket är ett mycket stort urval för området. Urvalsfel bedöms därför inte som ett stort problem när skattningar görs för större områden.

3.4. Ramtäckning

Ramen i undersökningen utgjordes av personer i tre åldersgrupper som var folkbokförda i Sverige. Problem med ramtäckning uppstår när urvalsramen och populationen inte överensstämmer. De två sätt som ramen och populationen kan skilja sig är genom undertäckning och övertäckning. Undertäckning sker när det saknas objekt i ramen, det vill säga att personer som överensstämmer med urvalskriterierna i undersökningen ändå inte finns med i den ram som urvalet dras från. Övertäckning uppstår när personer som inte överensstämmer med kriterierna för urvalet ändå finns med i urvalsramen. I den aktuella undersökningen skulle övertäckning kunna uppkomma exempelvis genom att en person som inte tillhör åldersgruppen finns med i register.

I den aktuella undersökningen är det främst övertäckning som betraktats som ett problem, då registret bedöms vara av god kvalitet och uppdaterat, vilket alltså minskar risken för undertäckning. Övertäckningen bedöms dock som ytterst marginell då unga personer studeras.

3.5. Mätfel

Ett fel som kan uppstå vid mätning är att lämnade uppgifter skiljer sig från faktiska uppgifter. Felet kallas mätfel och kan uppkomma då uppgiftslämnaren inte minns de faktiska uppgifterna, missförstår frågan eller medvetet svarar felaktigt. Frågorna i undersökningen har utformats av beställaren tillsammans med Enkätfabriken. En indikation på mätfel är att respondenter valt att inte svara på en eller flera frågor. När en person väljer att inte svara uppstår ett så kallat partiellt bortfall. Om en fråga har ett speciellt stort antal partiella bortfall kan det vara ett tecken på att en fråga inte har fungerat enligt förväntan. Ingen frågahar dock en andel som överstiger 1 procent i partiellt bortfall när kompletta svarräknas. Detta indikerar att frågorna har förståtts av respondenterna.

3.6. Svartsbortfall

Svartsbortfall består av de personer i urvalet som inte svarat på undersökningen. Svartsbortfallet delas upp mellan känt bortfall, där personen hört av sig på något sätt och berättat om orsak till att de inte velat delta, och okänt bortfall, där orsak helt enkelt saknas.

Bortfallsorsaker

I tabellen nedan visas de kända skälen till bortfall. Totalt kategoriserades enbart 8 personer som vägrare. Ett antal har meddelat vägran via postreturer. Totalt 200 svartsbortfall har registrerats via postreturer där ingen ny adress funnits, partiella svar eller sjukdom. Bland okänd status finns 64 där brev har returnerats utan någon information om orsak och 1 där en tom enkät returnerats. Övriga har inte hörts från överhuvudtaget.

Tabell 1. Bortfall

Bortfall vägran	8
Postretur, vill inte svara	3
Övrig vägran	5
Bortfall övrigt	200
Postretur (avflyttad)	112
Partiellt svar, med färre än 5 frågor besvarade	87
Sjuk	1
Okänd status	19 745
Postretur	64
Tomt formulär som svar	1
Okänt	19 680
Övertäckning	0
Avliden	0
Tillhör ej urvalsram	0
Långvarigt bortrest	0

Svarsfrekvens

Utifrån den kategorisering av respondenter som genomförts kan svarsfrekvensberäknas. Svarsfrekvensen beräknas utifrån Statistikersamfundets standard för bortfallsberäkning. Enligt denna standard delas respondenterna in i följande grupper:

n= Urvalet i undersökningen.

S: Målpopulationsobjekt för vilka svar erhöles.

B: Målpopulationsobjekt med inga eller otillräckliga svar, dvs. element som utgör bortfall (objektbortfall). Beskrivs i föregående kapitel.

O: Element i urvalet med okänd målpopulationsstatus, dvs. vi vet inte om dessatillhör målpopulationen eller utgör övertäckning. Beskrivs i föregående kapitel.

Ö: Element i urvalet som utgör övertäckning, dvs. element som inte tillhör målpopulationen.

Beräkningen av svarsfrekvens kan ske utifrån två olika huvudprinciper. De två principerna är ovägd svarsfrekvens respektive vägd svarsfrekvens. I detta fall utgår vi från en ovägd svarsfrekvens. Vid vägd svarsfrekvens beräknas svarsfrekvensen enligt svar dividerat med urvalet där övertäckningen är exkluderad. Svarsfrekvensen i undersökningen fastställs därmed till 28,5 %. Det vill säga svar(7 939) dividerat med urvalet (27 892) minus övertäckning (0).

n= 27 892

Ö = 0

S = 7 939

B = 208

O = 19 745

Svarsfrekvensen var något lägre än förväntat. Med en svarsfrekvens på 28,5% ökar risken för att skevheter uppstår på grund av bortfallet i förhållande till om svarsfrekvensen vore högre. Detta beror på om svarsbortfallet är slumpmässigt eller inte. En bortfallsanalys finns i metodavsnittet till Ung röst.

1. Bilaga: stratum

Stratum	Antal i urval
Arboga_2004	89
Arboga_2007	90
Arboga_2009	89
Avesta_2004	117
Avesta_2007	118
Avesta_2009	116
Berg_2004	62
Berg_2007	66
Berg_2009	56
Borlänge_2004	130
Borlänge_2007	130
Borlänge_2009	130
Borås_2004	150
Borås_2007	150
Borås_2009	150
Bromölla_2004	95
Bromölla_2007	99
Bromölla_2009	91
Bräcke_2004	51
Bräcke_2007	49
Bräcke_2009	48
Båstad_2004	93
Båstad_2007	93
Båstad_2009	91
Fagersta_2004	93
Fagersta_2007	92
Fagersta_2009	92
Falkenberg_2004	130
Falkenberg_2007	130

Falkenberg_2009	130
Falköping_2004	130
Falköping_2007	130
Falköping_2009	130
Falun_2004	130
Falun_2007	130
Falun_2009	130
Gagnef_2004	76
Gagnef_2007	79
Gagnef_2009	90
Gislaved_2004	130
Gislaved_2007	130
Gislaved_2009	130
Gotland_2004	130
Gotland_2007	130
Gotland_2009	130
Göteborg_2004	210
Göteborg_2007	202
Göteborg_2009	220
Hallsberg_2004	98
Hallsberg_2007	106
Hallsberg_2009	106
Hallstahammar_2004	98
Hallstahammar_2007	98
Hallstahammar_2009	107
Halmstad_2004	150
Halmstad_2007	150
Halmstad_2009	150
Haparanda_2004	62
Haparanda_2007	72
Haparanda_2009	80

Huddinge_2004	150
Huddinge_2007	150
Huddinge_2009	150
Hylte_2004	83
Hylte_2007	95
Hylte_2009	80
Härjedalen_2004	73
Härjedalen_2007	68
Härjedalen_2009	65
Hässleholm_2004	130
Hässleholm_2007	130
Hässleholm_2009	130
Karlshamn_2004	130
Karlshamn_2007	130
Karlshamn_2009	130
Klippan_2004	106
Klippan_2007	109
Klippan_2009	99
Knivsta_2004	130
Knivsta_2007	126
Knivsta_2009	127
Kristianstad_2004	150
Kristianstad_2007	150
Kristianstad_2009	150
Krokom_2004	108
Krokom_2007	114
Krokom_2009	113
Kungsbacka_2004	150
Kungsbacka_2007	150
Kungsbacka_2009	150
Kungsör_2004	77

Kungsör_2007	62
Kungsör_2009	73
Köping_2004	129
Köping_2007	130
Köping_2009	124
Laholm_2004	124
Laholm_2007	125
Laholm_2009	127
Lerum_2004	130
Lerum_2007	130
Lerum_2009	130
Ljusdal_2004	107
Ljusdal_2007	109
Ljusdal_2009	100
Luleå_2004	130
Luleå_2007	130
Luleå_2009	154
Lund_2004	150
Lund_2007	150
Lund_2009	150
Lycksele_2004	73
Lycksele_2007	89
Lycksele_2009	87
Malmö_2004	200
Malmö_2007	200
Malmö_2009	200
Malung-Sälen_2004	64
Malung-Sälen_2007	78
Malung-Sälen_2009	74
Mora_2004	108
Mora_2007	115
Mora_2009	114

Norberg_2004	58
Norberg_2007	54
Norberg_2009	47
Orsa_2004	61
Orsa_2007	59
Orsa_2009	50
Osby_2004	84
Osby_2007	86
Osby_2009	85
Perstorp_2004	66
Perstorp_2007	70
Perstorp_2009	76
Län Blekinge_2004	50
Län Blekinge_2007	45
Län Blekinge_2009	43
Län Dalarna_2004	33
Län Dalarna_2007	33
Län Dalarna_2009	33
Län Gävleborg_2004	50
Län Gävleborg_2007	50
Län Gävleborg_2009	50
Län Jämtland Härjedalen_2004	2
Län Jämtland Härjedalen_2007	8
Län Jämtland Härjedalen_2009	1
Län Jönköpings län_2004	83
Län Jönköpings län_2007	83
Län Jönköpings län_2009	83
Län Kalmar län_2004	118
Län Kalmar län_2007	118
Län Kalmar län_2009	112
Län Kronoberg_2004	108
Län Kronoberg_2007	93
Län Kronoberg_2009	95
Län Norrbotten_2004	64
Län Norrbotten_2007	57

Län Norrbotten_2009	67
Län Skåne_2004	100
Län Skåne_2007	100
Län Skåne_2009	100
Län Stockholm_2004	100
Län Stockholm_2007	100
Län Stockholm_2009	100
Län Sörmland_2004	150
Län Sörmland_2007	150
Län Sörmland_2009	150
Län Uppsala_2004	73
Län Uppsala_2007	66
Län Uppsala_2009	57
Län Värmland_2004	140
Län Värmland_2007	132
Län Värmland_2009	119
Län Västerbotten_2004	100
Län Västerbotten_2007	100
Län Västerbotten_2009	100
Län Västernorrland_2004	122
Län Västernorrland_2007	110
Län Västernorrland_2009	91
Län Örebro län_2004	74
Län Örebro län_2007	61
Län Örebro län_2009	81
Län Östergötland_2004	100
Län Östergötland_2007	100
Län Östergötland_2009	100
Sala_2004	110
Sala_2007	116
Sala_2009	119
Sigtuna_2004	130
Sigtuna_2007	130
Sigtuna_2009	130
Skinnskatteberg_2004	33

Skinnskatteberg_2009	35
Solna_2004	130
Solna_2007	130
Solna_2009	130
Stockholm_2004	240
Stockholm_2007	240
Stockholm_2009	240
Strömsund_2004	76
Strömsund_2007	66
Strömsund_2009	74
Sundbyberg_2004	130
Sundbyberg_2007	130
Sundbyberg_2009	130
Surahammar_2004	66
Surahammar_2007	78
Surahammar_2009	80
Säter_2004	86
Säter_2007	81
Säter_2009	85
Söderhamn_2004	121
Söderhamn_2007	124
Söderhamn_2009	125
Sölvesborg_2004	105
Sölvesborg_2007	99
Sölvesborg_2009	98
Uppsala_2004	200
Uppsala_2007	200
Uppsala_2009	200
Varberg_2004	130
Varberg_2007	130
Varberg_2009	130
Vetlanda_2004	130
Vetlanda_2007	127
Vetlanda_2009	130

Västerås_2004	150
Västerås_2007	150
Västerås_2009	150
Västra Götalandslän_2004	100
Västra Götalandslän_2007	100
Västra Götalandslän_2009	100
Ystad_2004	130
Ystad_2007	130
Ystad_2009	130
Åre_2004	80
Åre_2007	87
Åre_2009	90
Älvdalen_2004	65
Älvdalen_2007	60
Älvdalen_2009	59
Ängelholm_2004	130
Ängelholm_2007	130
Ängelholm_2009	130
Örebro_2004	150
Örebro_2007	150
Örebro_2009	150
Örkelljunga_2004	77
Örkelljunga_2007	78
Örkelljunga_2009	81
Östersund_2004	130
Östersund_2007	130
Östersund_2009	130
Östra Göinge_2004	109
Östra Göinge_2007	103
Östra Göinge_2009	106
Övertorneå_2004	29
Övertorneå_2007	33
Övertorneå_2009	32

Undersökningar som leder till utveckling!